

v zvezi s turškimi boji. Kakor so prišli pravoslavni kot begunci v Gorjance, v Liko in drugam proti severu in severozapadu, tako so iskali zavetja pred turško silo tudi v Primorju, kjer so se ohranili do današnjih dni.

Sploh je prebivalstvo zlasti v tistem delu Istre, ki je bil do konca beneške samostojnosti pod Benetkami, silno pomešano. Še danes se to kaže v značaju tamošnjega prebivalstva. Niti dve sosedni vasi ne kažeta istega značaja. Huda sovraštva, poboji, poškodovanja lastnine (porežejo trte, poškodujejo ovce) so posledice tega mešanega prebivalstva v preteklih dobah. Znana je pripovedka o onem pogumnem istrskem župniku, ki je prišel v župnijo, kjer ni mogel pred njim nihče obstati. Šel je prvo nedeljo na prižnico. V eni roki je držal križ, v drugi pa — tako pravi pripovedka — samokres, in nagovoril svoje vernike: »Vi ste hajduki, jaz sem pa vaš hajduški župnik. Ako ne boste poslušali besed, ki vam jih bom govoril v imenu križa, boste pa poslušali tega-le (samokres)«. In ukrotil je svoje hajduke, da so postali dobri in niso več rezali svojim sovražnikom trt in njihovim ovcam kit na nogah. Nagli, razburljivi so Primorci. Veliki cerkveni oče sv. Hieronim, ki je svoje nasprotnike pogosto ugnal tudi s trdo in zelo ostro besedo, je prosil Boga za odpuščenje z besedami: »Parce Domine, Dalmata sum!« (»Odpusti, Gospod! Sem Dalmatinec«). Mnogo teh starih običajev so ohranili naši Primorci. V Makarski pa tudi drugod imajo na veliki petek pomenljive spokorne obrede, ko nesejo odlični možje bosí težak kri v procesiji. Lepe so narodne noše naših Primorcev. Predvsem pa so Primorci čvarji našega sinjega Jadrana.

Dr. K. C.

Čuvajmo naše morje!

(Iz sestavka V. L., učenca na čadramski šoli.)

Morje so pljuča Jugoslavije. Moč in bodočnost naše države ni le v rodovitnosti naše zemlje, ne le v pridnosti naših rok, marveč tudi v morju. To prepričanje je še premalo prodrlo v zavest jugoslovanskih državljanov.

Morje je vir blagostanja in bogastva. Ima to prednost pred celino, da ne potrebuje cest in železnic, saj je vse morje ena sama široka cesta, ki nas vodi v širni svet.

Ni pa dovolj, da ima narod morje, ampak treba se je pobrigati, da spoznamo njega vrednost in da to vrednost uporabimo za podvig gospodarstva in kulture. Le narod, ki se zaveda, koliko vrednost in kolik pomen ima morje, bo pripravljen, da ga čuva in varuje kakor punčico v svojem očesu.

Naše morje s svojo členovito obalo je tudi čarovito lepo. Tujci nam zavidajo te lepote, pa bi nam jih tudi radi ugrabili, če bi se dalo. Obala našega Primorja nadkriljuje s svojo lepoto celo italijansko obalo.

Da se seznanimo z lepoto naše obale, da jo iskreno vzljubimo, da smo voljni jo tudi braniti, v ta namen je treba pouka, bodrila, svetega navdušenja in živega ognja. Za to pa skrbi »Jadranska straža«, ki ima svoje krožke, podmladke in podružnice tudi že na vsaki šoli kraljevine Jugoslavije. Tudi pri nas v čadramski šoli jo imamo.

Pozdravljam vse naročnike »Vrtca«, posebnó pa Podmladkarje!

